

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Symmvla Caietani

Cajetan, Thomas

Antverpiae, 1575

Restitutionis casus quasi infiniti sunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41716

omnes vsurę quàm aliquid debitum ex tali contractu licito. sed quòd debitum ex contractu licito superueniente debito vsurarum, pro quanto fecit pauperiorem ad restituendum vsuras, pro tanto non debet proponi debito vsurarum: pro quanto autem non damnificauit, debet proponi debito vsurarum: alioquin acciperetur alienū inuito domino, eo ipso quòd inciperet detineri inuito domino.

Restitutionis casus quasi infiniti sunt.

Quia verò restitutionis casus infiniti sunt, & innumeræ accidunt quæstiones, an oporteat restituere, an non reducendum ad mentem duxi, vt confessor qui iudicare debet, habeat ante oculos mentis duas restitutionis radices, ex quibus consurgit omnis necessitas restitutionis, vt ad illas semper examinet an sit restituendum. Sunt duæ hæ radices acceptio & res. Omnis nanque restitutio consurgit aut ex acceptione (puta quia accepit mutuo, deposito, conducto, pignore, furto, rapina, fraude, combustione, excidio, & similibus) aut ex re: puta quia res aliena est apud eum in seipsa, vel in suo effectu, fructu, seu æquivalente. Aut ex vtraque scilicet acceptione, & re simul: vt quia accepit & habet rem alienam. Et scito quòd seclusis licitis contractibus, acceptio obligans ad restitutionem est duplex. Quædam iniusta propriè (hoc est secundum propriam rationem iniustitiæ) quia scilicet damnificans proximum: vt acceptio furtiua, raptiua, vsuraria, fraudulenta, violenta tam absolutè quàm mixtum inuoluntarium induceas, vt meretricum blandæ valde extorsiones supra debitam mercedem, & cupida attractio quasi compellens ad ludendum, & siquidem omnis similis actio ex suo genere damnificatiua proximi, causans inuoluntariam dationem rei suæ: quia non minus

necessitatur ex huiusmodi humanus animus ad dandum sua, quàm ad subeundas vsuras (passiones enim nostræ ab extrinseco suo illatæ quasi vim faciunt) detractatiua, contumeliosa, vexatiua iurium, rerum proximorum, &c. & similes quæ proximum lædunt. Quædam verò est iniusta, hoc est mala, quia acceptio ipsa prohibita est: vt acceptio simoniaca, vel ad faciendam iustitiam vel iniustitiam: vt si iudex vendat sententiam, aut testis veritatem. Vide ergo quando occurrit casus aliquis, si aliqua restitutionis radix inuenitur, an non. Verbi gratia: si quæritur an meretrix seu adultera teneatur restituere, cõsiderabis quòd licet personis istis causa accipiendi (scilicet concubitus malus) cadat sub prohibitione, & sit peccatum, ipsa tamen acceptio nõ est peccatum, non enim peccat meretrix accipiendo mercedem, ac propterea non tenetur ad restituendum ratione acceptionis: nec ratione rei quia voluntariè ei data est: si fraudulenter accepisset, teneretur ratione acceptionis. Similiter videre potes in lucratis ex ludo. nam dato quod ludere sit peccatum, accipere tamen quod ex ludo euenit absque fraude, non est peccatum: nisi hoc alicubi esset prohibitum. & esset in obseruantia: quia tunc acceptio ipsa esset peccatum.

Perspice quoque exempla de actionibus iniustis. Si quæritur an impediens proximum à consequutione alicuius boni teneatur restituere, vide si impediuit ius illius, aut gratuitum beneficium. Nam si impediuit ius proximi, tenetur restituere: quia actio impeditiua terminatur, ad iniustum: & propterea tenetur restituere ad æqualitatem iusti reducendo. Et hinc confurgit quod impediens clericum dignum à consequendo Ecclesiasticum beneficium, tenetur ad restituendum: quia impediuit iustum distributiuum, quo illi digno erat debitum, &c.

Si verò

Si verò impediit gratuitum beneficium (puta donationem, legatum, testamentum procurando quòd donator reuocaret legatum, testamentum aut donandi voluntatem) non tenetur restituere quamuis mortaliter peccauerit si ex odio fecit: quia actio impeditua non terminatur ad iniustum: quia nullum ius adhuc habebat proximus voluntate existente ambulatoria. Et vt sis capax rationis, considera quòd si testator ipse ex odio reuocet testamentum, quamuis peccet mortaliter, nullius tamen ius violat, ad nullam restitutionem tenetur. Si igitur ipse testator ex odio reuocans non tenetur restituere, quia nullius ius tollit, multò minus inducens testatorem ex odio tenetur restituere: quum sit causa remotior. Radix ergo non restituendi est, quia actio nō terminatur ad iniustum. Ex istis ergo regulis prudens confessor consideret & iudicet, vt non oporteat scribendo singulos casus, implere libros.

Casus sunt speciales multi à confessoribus in materia restitutionis non negligendi.

Quamuis autem non sint omnes scribendi casus sigillatim, quidam tamen qui quasi dubii videntur, tacendi non sunt. Primus est, circa restitutionem famæ indirectè læsæ. Verbi gratia: Petrus accusatur vel denunciatur de furto à Ioanne: & licet verè Petrus fecerit furtum illud, negat tamen affirmando in iudicio se non fecisse furtum illud: ac per hoc indirectè Petrus facit Ioannē mendacem mendacio pernicioso, vt patet. Dubitatur an Petrus teneatur ad restitutionem famæ Ioannis.

Si respondendo distinguitur de obligatione accusati Petri, vel est obligatus secundum iuris ordinem fati veritatem, vel non: & rursus vel Ioannes potest

H h

probare,